

ประโยค ป.ธ. ๘
แปล มคอเป็นไทย
สอบ วันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖

๑. เสมหุนติ สรรีพทนต์เร เอกปตตปุรปฺปมาณํ เสมหํ ฯ ตํ วณฺณโต
 เสตํ นาคพหลปณฺณรสวนฺณํ ฯ สณฺจานโต โอภาสสณฺจานํ ฯ ทิสโต
 อุปริมาย ทิสาย ชาตํ ฯ โอภาสโต อุทรปฏฺฐเล จิตํ ยํ ปานโกชนาทิอชฺโฌ-
 ทรณกาลล เสยฺยถาปี นาม อุทเท เสवालปณฺณกํ กฏฺฐเจ วา กจฺเจ วา ปตฺนเต
 ฉิษฺชิตฺวา ทฺวิธา หุตฺวา ปฺน อชฺโฌตฺถริตฺวา ติฏฺฐติ เอวมฺว ปานโกชนาทิมฺหิ
 นิปตฺนเต ฉิษฺชิตฺวา ทฺวิธา หุตฺวา ปฺน อชฺโฌตฺถริตฺวา ติฏฺฐติ ยมฺหิ จ
 มนฺทีฏฺฐเต ปกฺกคณฺโฑ วย ปฺตฺติกฺกฏฺฐณฺทมิว จ อุทฺรํ ปรมเชคฺจจฺจํ กุณฺปคณฺธํ
 โหติ ตโต อุคฺคเตน จ คณฺเชน อุทฺเทโกปี มุขมฺปี ทฺกคณฺธํ ปฺตฺติกฺุณฺปสฺทิสํ
 โหติ โส จ ปฺริโส อเปหิ ทฺกคณฺธํ วยสํตี วตฺตพฺพตํ อาปชฺชติ ยถจ วทฺฉิตฺวา
 พหลตฺตมาปฺนํ ปิชาณผลกมิว วจฺจกฺุฎฺฐิยา อุทรปฏฺฐลสฺส อพฺทนต์เรยฺว
 กุณฺปคณฺธํ สนฺนิรุมฺหิตฺวา ติฏฺฐติ ฯ ปฺริจฺเจทโต เสมหภาเคน ปฺริจฺฉินฺนํ ฯ
 อยมสฺส สภาคปฺริจฺฉเโท ฯ วิสฺภาคปฺริจฺฉเโท ปน เกสสทิสฺเยว ฯ

๒. อานาปานสฺสติสมาธิ อานาปานปฺริคฺคาหิกาย สติยา สทฺธิ
 สมฺปยุตฺโต สมาธิ อานาปานสฺสติยํ วา สมาธิ อานาปานสฺสติสมาธิ ฯ
 พหุสํกโตติ ปฺนปฺปฺนํ กโต ฯ สนฺโต เจว ปณฺีโต จาติ สนฺโต เจว ปณฺีโต
 เจว ฯ อุภยตฺถ เอวสทฺเทน นียโม เวทิตพฺโพ ฯ ที วุตฺตํ โหติ ฯ อยฺญหิ ยถา
 อสุกกมฺมฏฺฐานํ เกวลํ ปฏฺฐิเวทฺวเสน สนฺตํ จ ปณฺีตํ จ โอฟาริการมฺมณฺตฺตา
 ปน ปฏฺฐิการมฺมณฺตฺตา จ อารมฺมณฺวเสน เนว สนฺตํ น ปณฺีตํ น เอวํ เกนจิ
 ปฺริยาเยน อสนฺโต วา อปณฺีโต วา อถโข อารมฺมณฺสนฺตตฺตายปี สนฺโต
 วุปฺสนฺโต นิพฺพุโต ปฏฺฐิเวทฺสงฺขาตองฺคสนฺตตฺตายปี อารมฺมณฺปณฺีตตฺตายปี ปณฺีโต
 อตฺตติกโร องฺคปณฺีตตฺตายปีติ ฯ เตน วุตฺตํ สนฺโต เจว ปณฺีโต จาติ ฯ
 อเสจนโก จ สฺสุโข จ วิหาโรติ เอตฺถ ปน ฯ นาสฺส เสจนนฺติ อเสจนโก

อนาสิตตโก อพโพทิกฺขโม ปาฏิกฺเขโก อาเวณิกโก นคฺคิ เอตฺถ ปริกฺกมฺเมน วา
 อูปะจาเรน วา สนนฺตทา อาทิสมนฺนาหารโต ปฏฺติ อตฺตโน สภาเวเนว สนนฺโต
 จ ปณฺีโต จาติ อตฺโถ ฯ เกจิ ปน อเสจนโกติ อนาสิตตโก โอชวณฺโต
 สภาเวเนว มชฺุโรติ วทนฺติ ฯ เอวมยํ อเสจนโกว อปฺปีตปฺปีตกฺขณ
 กายิกเจตสิกสุขปฏิลาภาย สํวตฺตนโต สุโข จ วิหาโรติ เวทิตพฺโพ ฯ
 อูปะปนฺนุปะปนฺเนติ อวิกฺขมฺภิตะ อวิกฺขมฺภิตะ ฯ ปาปเกติ ลามเก ฯ อกฺุสเส
 ฌมเมติ อโกสลยสมฺภุเต ฌมเม ฯ จานโส อนฺตรธาเปตีติ ขณฺเนว อนฺตรธาเปติ
 วิกฺขมฺภิตะ ฯ วุปลเมตีติ สฺกุจฺจ อูปลเมติ นิพฺเพชภากิยตฺตา วา อนฺุปะพฺเพน
 อริยมกฺคกฺุฑฺฒิปฺปะโต สมฺจุฉินฺนฺทิตะ ฯ ปฏฺิปปสฺสมฺภะตีติ วุคฺคํ โหติ ฯ
 อยํ ปเนตฺถ สงฺเขปตฺโถ ภิกฺขเว เกน ปกาเรน เกนากาเรน เกน วิธินา
 ภาวิตอ อานาปานสฺสตีสมฺมาธิ เกน ปกาเรน พหุลิโกโต สนนฺโต เจว ฯเปฯ
 วุปลเมตีติ ฯ

ใช้เวลา ๔ ชั่วโมง กับ ๑๕ นาที.

เฉลย ประโยค ป.ธ. ๘

แปล มครเป็นไทย

๑. บทว่า **เสมหํ** คือ เสมหะภายในร่างกาย มีประมาณเต็มบาตรหนึ่ง ๆ เสมหะนั้น โดยสีมีสีขาวเหมือนสีน้ำใบเตยหนุ ๆ โดยสัณฐาน มีสัณฐานเท่าที่อยู่ของตน ๆ โดยทิส เกิดในทิสเบื้องบน ๆ โดยโอกาส ตั้งอยู่ที่พื้นท้อง ซึ่งในเวลากลืนน้ำและข้าวเป็นต้น เมื่อน้ำและข้าวเป็นต้นตกลงไปย่อมแยกออกเป็น ๒ แล้วกลับปิดไว้อีก เหมือนอย่างแหนในน้ำ เมื่อไม้หรือกระเบื้องตกลงไปย่อมแยกออกเป็น ๒ ส่วนแล้วกลับปิดไว้อีกจะนั้น ซึ่งเมื่อมีน้อย ท้องจะมีกลิ่นคูกซากสัตว์น่าเกลียดยิ่งนัก เหมือนผีแตกและไข่ไก่เน่า ลมเรอกดี ปากก็ตีพลอยมีกลิ่นเหม็น เช่นกับซากสัตว์นำไปด้วย เพราะกลิ่นที่พุ่งขึ้นมาจากเสมหะนั้น และคนผู้นั้นจะถึงกับถูกเขาไล่เอาว่า จงออกไป เจ้าส่งกลิ่นเหม็น และซึ่งเพิ่มมากขึ้นจนหนาแล้ว ก็ปิดกั้นซากสัตว์ไว้แต่ข้างในพื้นท้องอยู่ได้ ดูแผ่นกระดานสำหรับปิดที่ถ่ายอุจจาระจะนั้น ๆ โดยตัดตอน กำหนดด้วยส่วนของเสมหะเอง ๆ นี้เป็นสภาคปริจเฉท (ตัดตอนด้วยส่วนของตน) แห่งเสมหะนั้น ๆ ส่วนวิสภาคปริจเฉท (ตัดตอนด้วยส่วนที่ผิดกับตน) ก็เช่นเดียวกับผมนั่นแล ๆ

๒. บทว่า **อานาปานสติสมาธิ** ได้แก่ สมาธิที่สัมปยุตด้วยสติ อันคอยกำหนดลมหายใจเข้าออก หรือสมาธิในอานาปานสติ ชื่อว่า อานาปานสติสมาธิ ๆ บทว่า **พหุลีกโต** คือ ทำบ่อย ๆ ๆ สองบทว่า **สนฺโต เจว ปณฺโฑ จ** ได้แก่ สงบด้วยประณีตด้วย ๆ บัณฑิตพึงทราบการจำกัดความด้วย เอว ศัพท์ ในทั้ง ๒ บท ๆ มีคำอธิบายอันพระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสไว้อย่างไร ๆ มีคำอธิบายที่พระองค์ตรัสไว้ว่า แท้จริง อานาปานสติสมาธินี้ หาเป็นธรรมไม่สงบ หรือไม่ละเอียดโดยปริยายใดๆ เหมือนอย่างอสุภกรรมฐาน ซึ่งเป็นของสงบและละเอียดโดยปฏิเวธอย่างเดียว แต่เป็นของไม่สงบ ไม่ละเอียดด้วยอำนาจอารมณ์เลย เพราะมีอารมณ์หยาบ และเพราะมีของปฏิกุศลเป็นอารมณ์จะนั้น หามิได้

โดยที่แท้ เป็นธรรมชื่อว่า สงบ ระวัง คับสนิท เพราะมีอารมณ์สงบด้วย เพราะมีองค์กล่าวคือปฏิเวธสงบด้วย ชื่อว่า เป็นธรรมละเอียด คือไม่ทำให้เมื่อ เพราะมีอารมณ์ละเอียดด้วย เพราะมีองค์ละเอียดด้วย ดังนี้ ฯ เพราะเหตุนี้ พระองค์จึงตรัสว่า สนฺโต เจว ปณีโต จ ฯ

ก็ ในคำว่า อเสจนโก จ สุโข จ วิหาโร นี้ มีวินิจฉัยว่า เครื่องรดของสมาธินั้นไม่มี เหตุนี้ สมาธินั้น ชื่อว่า ไม่มีเครื่องรด คือ ไม่ถูกตามรด ได้แก่ ไม่ปะปน เป็นของเฉพาะตัว ไม่มีอะไรคั่น อธิบายว่า ในสมาธินี้ ไม่มีความเป็นธรรมชาติสงบด้วยบริกรรม หรืออุปจาร สมาธินี้ เป็นธรรมสงบและละเอียด โดยสภาวะของตนแท้ จำเดิมแต่การกำหนดในเบื้องต้น ฯ ฝ่ายอาจารย์บางพวก กล่าวว่า บทว่า อเสจนโก ความว่า ไม่ต้องรด มีโอชะสดชื่นตามสภาวะนั่นเอง ฯ อานาปานสติสมาธิอันไม่มีเครื่องรดดังกล่าวมานี้ บัณฑิตพึงทราบว่าเป็นธรรมเครื่องอยู่เป็นสุขด้วย เพราะเป็นไปเพื่อได้สุขทางกายและสุขทางใจ ในขณะที่ถึงอัปปนาแล้ว ฯ บทว่า อุปฺปนฺนุปนฺนเน คือ ที่ยังข่มไม่ได้ ฯ บทว่า ปาปกเก คือ อันลามก ฯ สองบทว่า อกุสเล ชมุเม คือ ธรรมอันเกิดแต่ความไม่ฉลาด ฯ สองบทว่า จานโส อหฺนฺตราเปติ ความว่า ให้หายไป คือ ข่มลงได้โดยทันทีทีเดียว ฯ บทว่า วุปฺสเมติ ความว่า ให้สงบไปด้วยดี อีกอย่างหนึ่ง เธอถึงความเจริญแห่งอริยมรรคโดยลำดับแล้ว ย่อมตัดขาดได้ อธิบายว่า ย่อมให้สงบราบคาบได้ เพราะอานาปานสติสมาธิ เป็นนิพเพชภาคัยธรรม (ธรรมเป็นส่วนตรัสรู้ได้) ฯ ก็ในพระบาลีนี้ มีเนื้อความย่อดังนี้ว่า คุณก่อนภิกษุทั้งหลาย อานาปานสติสมาธิอันบุคคลเจริญแล้ว ด้วยประการใด ด้วยอาการใด ด้วยวิธีใด อันบุคคลทำให้มาก ด้วยประการใด ... จึงเป็นธรรมสงบด้วย (ฯลฯ) ให้ระงับไปโดยพลันด้วย ดังนี้ ฯ